

Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?

Kwestie van lange adem

Majone Steketeer
Bas Tierolf
Katinka Lünemann
Milou Lünemann

Onderzoek effectiviteit van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland

17 november 2020

prof. dr. Majone Steketeer
drs. Katrien Bel
mr. dr. Katinka Lünemann
drs. Mathilde Compagner

drs. Bas Tierolf
drs. Noel Koster
drs. Milou Lünemann
drs. Eline Doelman

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

AUGEO FOUNDATION

Onderzoek effectiviteit van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland

- Landelijk representatief: G4 + 9 VT-regio's, 103 gemeenten
- 1046 gezinnen, 1577 kinderen
- Onderzoekspopulatie is een representatieve afspiegeling van de instroom van gezinnen bij Veilig Thuis
- Ouders en kinderen zelf bevroegd
- Professionals en beleidsmakers informeren en leren al tijdens het onderzoek

AUGEO VERSTERKT

Doel van deze presentatie

- Kort overzicht achtergronden onderzoek
- Inzicht in problematiek van gezinnen die instromen bij VT
- Uitwerking problematiek naar onderdeel
- Inschatting percentuele verdeling problematiek over gezinnen
- Cumulatie van problemen in gezinnen
- Meting van problematiek versus inschatting problematiek
- Hulpverlening aan gezinnen naar soort problematiek
- Wat betekent dit voor de praktijk?

Care as Usual

T0 T1 T2

2009 -2012

T3

2017/2018

T4

2023

T0

T1

T2

T3

Onderzoeksvragen

- Is er sprake van herhaling van partnergeweld/kindermishandeling?
- Is er sprake van verbetering van het welbevinden en persoonlijk functioneren van de ouders, ook in de hoedanigheid van opvoeder?
- In hoeverre is er een afname van traumatisering en probleemgedrag van de kinderen die slachtoffer/getuige zijn van huiselijk geweld?
- Bestaan er regionale verschillen?

Instrumentarium

- Onderzoek in 13 Veilig Thuis regio's bij een deel van de Veilig Thuis meldingen (namelijk kindermishandeling en partnergeweld)
- Zeer uitgebreide vragenlijst met verschillende instrumenten waarmee de situatie in het gezin in het laatste jaar wordt bevraagd
- Interviews met bijna 80 gezinnen (ouders, kinderen, hulpverleners) waarin de beleving van het gezin centraal staat

Instroom

0-meting

- 1046 gezinnen
- 1172 ouders (26% man, 74% vrouw)
- 1577 kinderen (49% jongen, 51% meisje)
- 363 kinderen zelf ingevuld (50% jongen, 50% meisje)

1-meting

- 679 gezinnen
- 751 ouders (25% man, 75% vrouw)
- 1011 kinderen (50% jongen, 50% meisje)
- 268 kinderen zelf ingevuld (50% jongen, 50% meisje)

2-meting

- 639 gezinnen
- 706 ouders (25% man, 75% vrouw)
- 944 kinderen (50% jongen, 50% meisje)
- 266 kinderen zelf ingevuld (45% jongen, 55% meisje)

Totaal kinderen zelf ingevuld minimaal één van de 3 metingen: 466

Gebruikte instrumentarium

- Geweld
 - Partnergeweld vanuit ouders
 - Partnergeweld vanuit kinderen
 - Kindermishandeling vanuit ouders
 - Kindermishandeling vanuit kinderen
- Psychische trauma's
 - Ouders
 - Jonge kinderen (vanuit ouders)
 - Kinderen > 8 jaar (vanuit kinderen)
- Hechting tussen ouder en kind
 - Beoordeeld door de kinderen
 - Beoordeeld door de ouders
- Emotionele onveiligheid
 - Jonge kinderen (vanuit ouders)
 - Kinderen > 8 jaar (vanuit kinderen)
- Opvoedingsstress ouders
- ACE's ouders (traumatische jeugdervaringen ouders)
- Probleemgedrag kinderen
 - Spijbelen
 - Drank- en middelengebruik
 - Agressief gedrag
 - Diefstal
 - Vandalisme
- Risico's ouders
 - Werkloosheid
 - Armoede
 - Drankgebruik
- Hulpverlening ouders en kinderen
 - Alle soorten hulp op basis van eigen opgave ouders en kinderen

Geweld in gezinnen over 3 metingen N=579

- Bij 6% van de gezinnen is sprake van geen geweld in het gezin
- Bij 13% van de gezinnen is sprake van matig geweld in het gezin
- Bij 81% van de gezinnen is sprake van ernstig of veel geweld in het gezin

Trauma's ouders en kinderen

- Bij 40% van de gezinnen is sprake van trauma van ouders en/of kinderen
 - Binnen deze groep gaat het om 87% gezinnen met kind(eren) met trauma
 - En om 40% gezinnen met ouder(s) met trauma

Hechting tussen ouders en kinderen

- In 46% van de gezinnen is sprake van onveilige hechting tussen ouder(s) en kind(eren)

Emotionele onveiligheid

- Bij 53% van de gezinnen is sprake van emotionele onveiligheid bij (minimaal één van) de kinderen

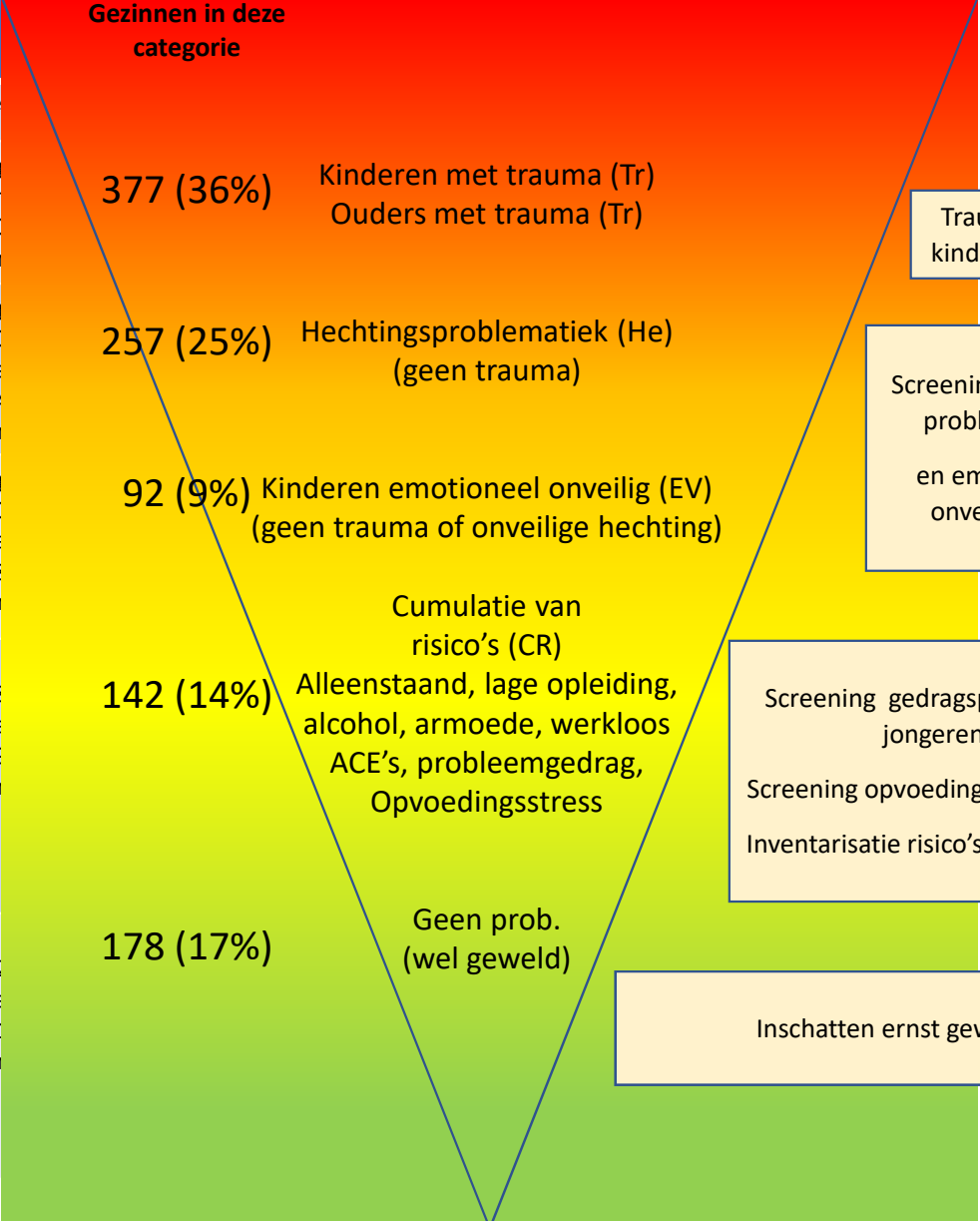
Cumulatie van risico's

Bij 38% van de gezinnen is sprake van een cumulatie van risicofactoren

- binnen deze groep gaat het om 40% probleemgedrag jongeren
- 54% ouders met opvoedingsstress
- 13% eigen problematisch drankgebruik (gemiddeld 17 consumpties per week)
- 39% problematisch drankgebruik partner (gem. 35 consumpties per week)
- 61% armoede
- 67% werkloosheid
- En 48% met problematische jeugdtrauma's

% binnen deze groep met ook de andere factoren

Tr	He	EV	CR	Gewe
Ki: 87% OU: 41%	57%	73%	67%	3% 7% r 90 ern
-	100%	47%	58%	7% 10 ma 84 ern
-	-	100%	38%	2% 10 ma 88 ern
-	-	-	100%	13% 18 ma 69 ern
-	-	-	-	17% 27 ma 63 ern

Trauma screening kinderen en ouders

Screening hechting problematiek en emotionele onveiligheid

Screening gedragsproblemen jongeren
Screening opvoedingsproblemen
Inventarisatie risico's in het gezin

Inschatten ernst geweld

Complexe trauma
2^e lijn gespecialiseerde hulp
EMDR/ Trauma gericht Cognitieve gedragstherapie

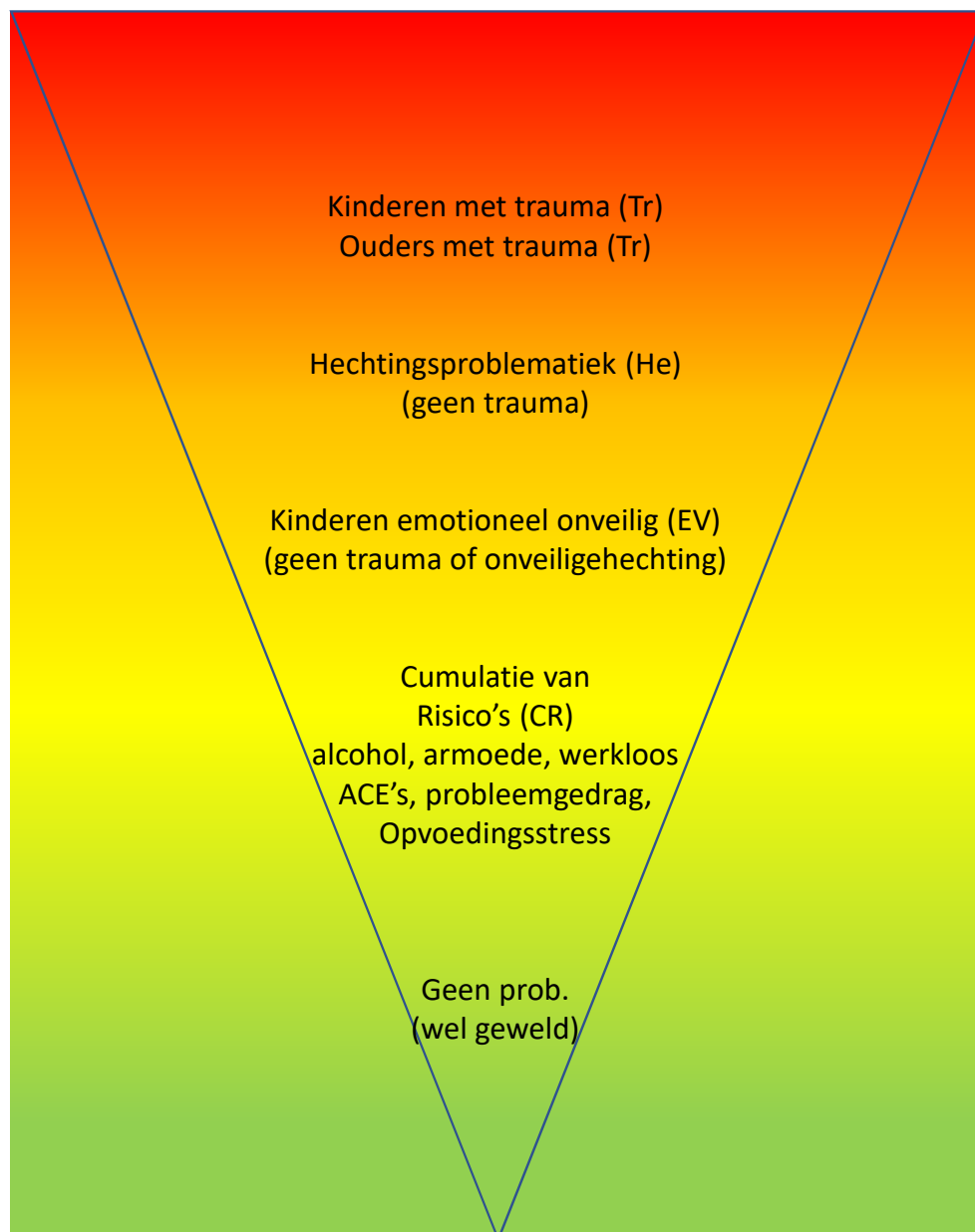
Complexe Hechtings/veiligheidsproblematiek
VIPP-SP /Voorzorg/PCIT/ITGG

Wijkteams
interventies gericht op ouders/ jongeren/ gezin
Gericht op risicofactoren
Geïndiceerde en universele opvoedsteun

Creëren veilige situatie

Cumulatie van problemen

- De meeste gezinnen met problemen zitten bovenin de piramide (36%)
- Bovenin de piramide: veel overlappende problemen
- Hoe groot is de overlap?
 - 48% van de gezinnen scoort problematisch op drie of meer van de zes onderwerpen.

Cumulatie van problemen: 3 of meer categorieën

67%

28%

5%

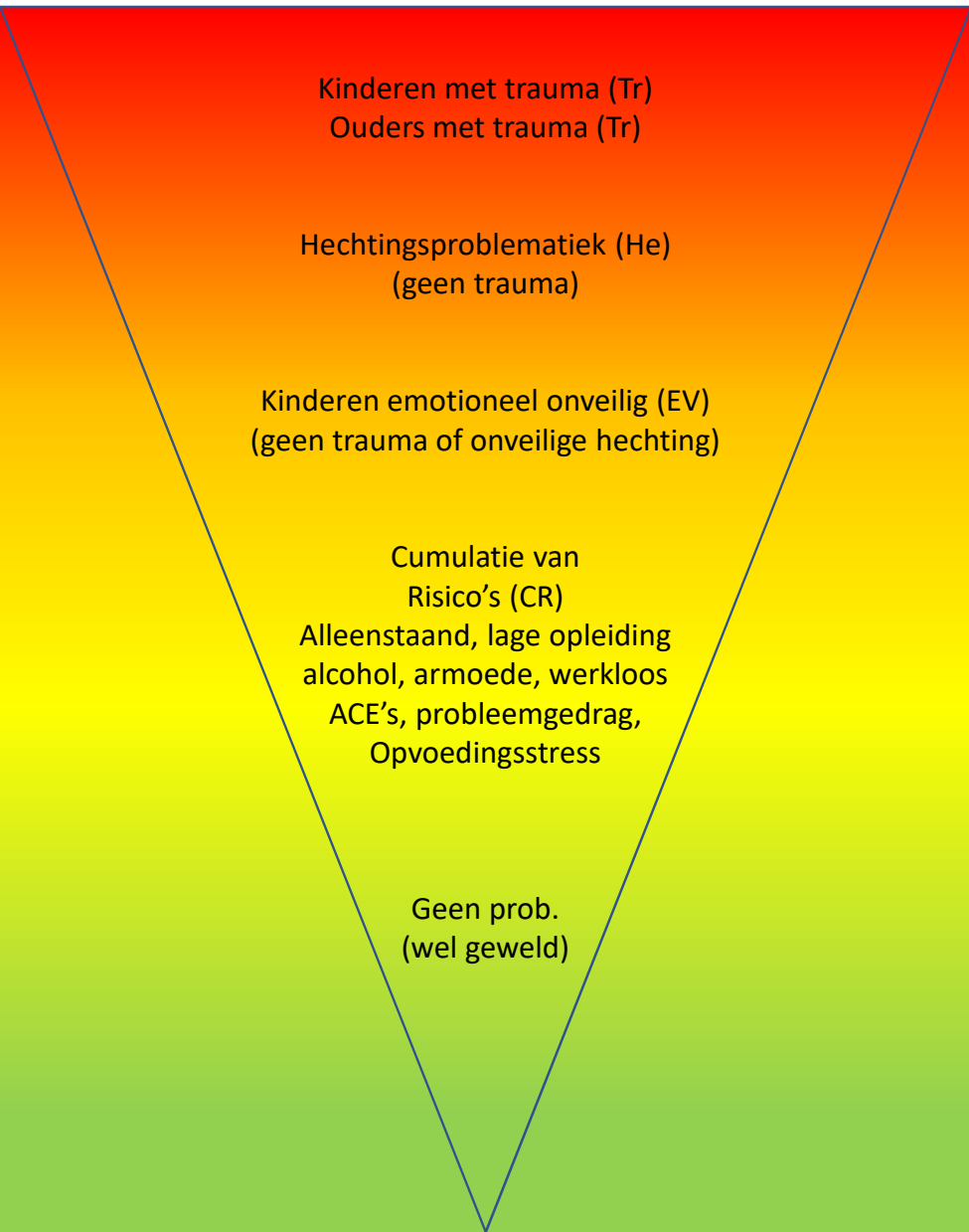
Kinderen met trauma (Tr)
Ouders met trauma (Tr)

Hechtingsproblematiek (He)
(geen trauma)

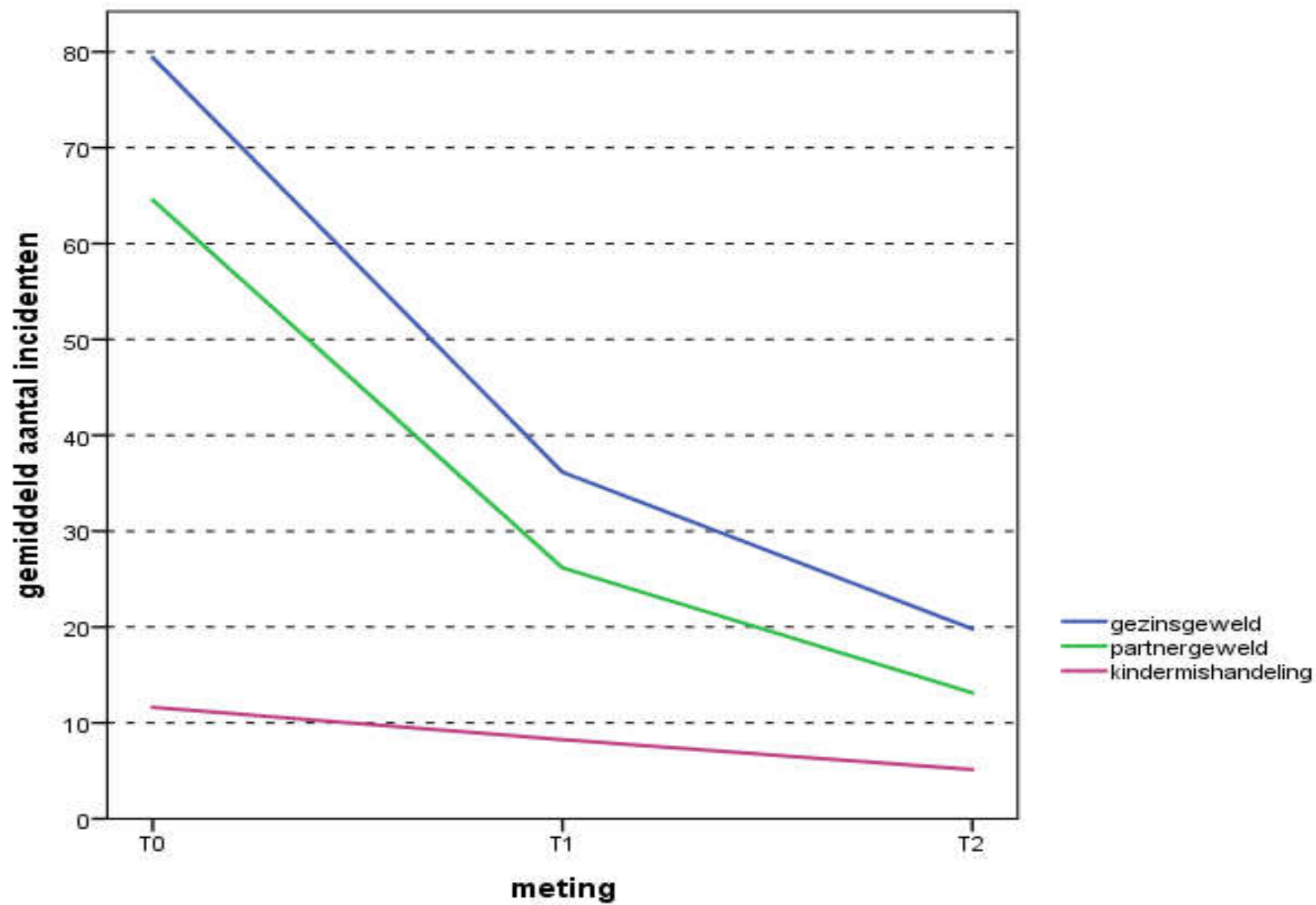
Kinderen emotioneel onveilig (EV)
(geen trauma of onveiligehechting)

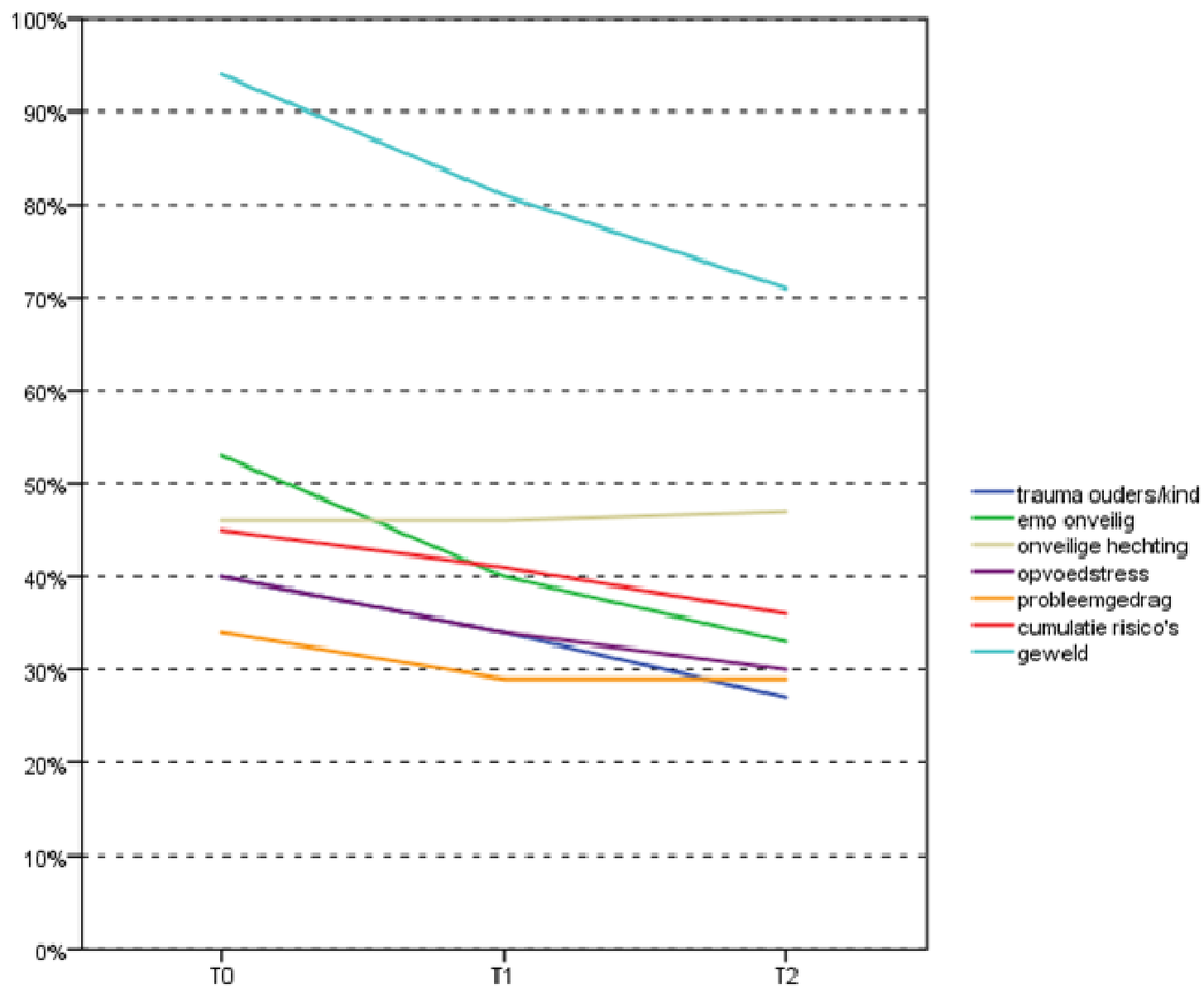
Cumulatie van
Risico's (CR)
alcohol, armoede, werkloos
ACE's, probleemgedrag,
Opvoedingsstress

Geen prob.
(wel geweld)

	T-0	T-1	T-2
Kinderen met trauma (Tr) Ouders met trauma (Tr)	39%	33%	26%
Hechtingsproblematiek (He) (geen trauma)	23%	24%	29%
Kinderen emotioneel onveilig (EV) (geen trauma of onveilige hechting)	9%	8%	7%
Cumulatie van Risico's (CR) Alleenstaand, lage opleiding alcohol, armoede, werkloos ACE's, probleemgedrag, Opvoedingsstress	13%	14%	14%
Geen prob. (wel geweld)	16%	20%	23%

Ervaringen uit het casusonderzoek (interviews)

- Er bestaat een verschil tussen wat participanten mondeling aangeven en wat wij meten met onze instrumenten
- Daardoor lijkt het alsof de problemen en geweld minder aanwezig zijn dan wij met onze instrumenten meten
- Bij doorvragen blijkt dat participanten echter wel oprecht de vragen hebben beantwoord, alleen zij uiten hun visie op de ernst anders dan hoe wij het 'objectief' meten met de instrumenten.
- Het schijnbare verschil is dus vooral een verschil in interpretatie van de ernst van de situatie.

Formeel basis GGZ / jeugd en opvoedhulp ouders

		nee	ja
trauma ouders en-of kind met en zonder onveilige hechting, emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	281	30
	%	90,4%	9,6%
onveilig gehechte kinderen met en zonder emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	182	20
	%	90,1%	9,9%
emotioneel onveilige kinderen met en zonder risicos en geweld	Aantal	64	9
	%	87,7%	12,3%
risico's met en zonder geweld	Aantal	56	4
	%	93,3%	6,7%
alles probleemloos met en zonder geweld aanwezig	Aantal	146	17
	%	89,6%	10,4%
Totaal	Aantal	729	80
	%	90,1%	9,9%

Formeel specialistische hulp ouders

		nee	ja
trauma ouders en-of kind met en zonder onveilige hechting, emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	241	70
	%	77,5%	22,5%
onveilig gehechte kinderen met en zonder emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	168	34
	%	83,2%	16,8%
emotioneel onveilige kinderen met en zonder risicos en geweld	Aantal	58	15
	%	79,5%	20,5%
risico's met en zonder geweld	Aantal	53	7
	%	88,3%	11,7%
alles probleemloos met en zonder geweld aanwezig	Aantal	139	24
	%	85,3%	14,7%
Totaal	Aantal	659	150
	%	81,5%	18,5%

Formeel overige hulp ouders

		nee	ja
trauma ouders en-of kind met en zonder onveilige hechting, emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	165	146
	%	53,1%	46,9%
onveilig gehechte kinderen met en zonder emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	137	65
	%	67,8%	32,2%
emotioneel onveilige kinderen met en zonder risicos en geweld	Aantal	45	28
	%	61,6%	38,4%
risico's met en zonder geweld	Aantal	42	18
	%	70,0%	30,0%
alles probleemloos met en zonder geweld aanwezig	Aantal	104	59
	%	63,8%	36,2%
Totaal	Aantal	493	316
	%	60,9%	39,1%

Informele hulp ouders

		nee	ja
trauma ouders en-of kind met en zonder onveilige hechting, emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	98	213
	%	31,5%	68,5%
onveilig gehechte kinderen met en zonder emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	80	122
	%	39,6%	60,4%
emotioneel onveilige kinderen met en zonder risicos en geweld	Aantal	22	51
	%	30,1%	69,9%
risico's met en zonder geweld	Aantal	25	35
	%	41,7%	58,3%
alles probleemloos met en zonder geweld aanwezig	Aantal	58	105
	%	35,6%	64,4%
Totaal	Aantal	283	526
	%	35,0%	65,0%

Wijkteam hulp ouders

		nee	ja
trauma ouders en-of kind met en zonder onveilige hechting, emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	251	60
	%	80,7%	19,3%
onveilig gehechte kinderen met en zonder emotionele onveiligheid, risicos en geweld	Aantal	181	21
	%	89,6%	10,4%
emotioneel onveilige kinderen met en zonder risicos en geweld	Aantal	63	10
	%	86,3%	13,7%
risico's met en zonder geweld	Aantal	49	11
	%	81,7%	18,3%
alles probleemloos met en zonder geweld aanwezig	Aantal	145	18
	%	89,0%	11,0%
Totaal	Aantal	689	120
	%	85,2%	14,8%

Conclusie voor de praktijk

- Problematiek in de gezinnen die gemeld worden bij Veilig Thuis is veel ernstiger dan gedacht.
- Over de tijd zien we vooral een afname bij trauma en geweld, maar nog altijd relatief weinig naar 0 (30%).
- Geen duidelijke differentiatie naar problematiek en soort hulp.
- Op basis van de hulp waarover deelnemers rapporteren kan je je afvragen of de gezinnen wel bij de juiste hulpvorm terechtkomen
- Betere gedifferentieerde toeleiding nodig, belang van goede screening aan de voordeur.